

Prof. Dr. Oláh János, PhD.

**A Rabbiképző múltja, jelene és jövője
The Past, the Present and the Future of the Rabbinical Seminary**

ABSZTRAKT

Az alább közölt írás a 2017. szeptember 4 – 5-én az Emancipációs törvény 150. és a Rabbiképző megnyitásának 140. évfordulója alkalmából a MAZSIHISZ által rendezett jubileumi konferencián elhangzott előadás írott változata. A szerző a keleti időszemléletből kiindulva elemzi egy nagymúltú zsidó intézmény 140 éves történetének virágzó és szomorúan hanyatló szakaszait, a rabbiképzés Soá utáni újraéledését és bizakodóan a jövőbe tekintő, sokoldalú jelenét. A nagyívű áttekintés korszakolása magától értetődően adódik az intézmény mindenkor vezetőjének személyisége, tudományos munkássága által meghatározott időperiódusok mentén.

ABSTRACT

This essay is the written version of Prof. Olah's lecture held at the Jubilee Conference on 4 – 5th September 2017, organized by the MAZSIHISZ (Alliance of the Jewish Communities of Hungary) on the occasion of the 150th anniversary of the Law of Emancipation and the 140th anniversary of the inauguration of the Rabbinical Seminary. The author is analyzing the different periods – prosperous and declining – during the 140 years of the renowned Jewish institute on the basis of the Oriental perception of time. He gives an overview of its revival following the tragedy of the Shoah and its promising, multi-faceted present. The analysis follows the time periods defined by the personality and the scholarly activities of the actual leader in charge of the institution.

Prof. Dr. Oláh János, PhD.

A Rabbiképző múltja, jelene és jövője The Past, the Present and the Future of the Rabbinical Seminary

Prof. Oláh János, PhD az Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem (OR-ZSE) rektorhelyettese, a Judaisztika Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára, a Judaisztika alapszak (BA) szakfelelőse, a Magyar Zsidó Tudományok könyvsorozat, az OR-ZSE Évkönyvek és a Magyar Zsinagóga folyóirat szerkesztője. Főbb kutatási területei a zsidó folklór és vallástudomány, amely tárgykörökben számos tanulmánya és könyve jelent meg.

Prof. János Oláh, PhD is the deputy rector of The Jewish Theological Seminary – University of Jewish Studies in Budapest, the head of the Department of Judaism, and he is the editor-in-chief of two periodicals and a series of books on Jewish Studies. His main research fields include Judaism, Jewish Folklore. Several essays and books were published in these subjects.

Tisztelettel köszöntöm kedves vendégeinket, itt, e 140 éves falak között, Egyetemünk épületében, annak is egyik legfontosabb részében, a zsinagógában!

Úgy vélem, sőt megbizonyosodtam róla, hogy múltunkról, elmúlt 140 évünkről hallhattak-láthattak már sokat, hiszen a mai nap délelőtti programja erről szólt, szóban - képből, ugyanazon koncepción alapuló történelmi áttekintésnek nem sok hasznát látnám, így nem is ekként kívánok majd a múltról szólni Önökhöz.

A jövőt, a tegnapi napon, az egyik délutáni workshop keretében sokan megvitatták; „láttatták” a vélt vagy valós lehetőségeket; vágyakat, álmokat - korlátokat, realitásokat; biztosat, bizonyosságot pedig úgysem tudhatunk, hiszen, amint Jób mondta:

... גם-עתה הנה-בשמים עדי *Most is, íme az égben van az én bizonyosságom...*¹

Akkor hát a jelen?

Nyilvánvalóan ismert tény Önök többsége előtt, hogy a zsidóság klasszikus időszemlélete, a keleti időszemlélet, más, mint a nyugati időszemlélet, hiszen a nyugati időfogalma minden eseményt megelőzően és függetlenül, a priori² létezik.

A keleti szemlélet, így a zsidóság klasszikus időszemlélete, nem számol olyan abszolút és elvont fogalmakkal, mint a nyugati.

¹ Jób XVI,19.

² A tapasztalatot megelőző, azt mellőző, attól független megállapítás, ítélet.

Prof. Dr. Oláh János, PhD.

A Rabbiképző múltja, jelene és jövője The Past, the Present and the Future of the Rabbinical Seminary

A Tanah³ héber nyelvének sajátossága, hogy az időt többes számba is tudja tenni. Pl. a zsoltáros így fohászkodik az Ő. valóhoz: ... בְּיָדָךְ עֵתֵתִי - *Kezedben az én időim...*⁴

Az idők sokasága sok-sok, tartalommal megtöltött időszak konkrét egymásutánját, így az egész emberi-, vagy jelen esetben, Egyetemünk életét fejezi ki.

Hogy a jelenhez eljussunk, ismernünk kell a múltat, hogy abból merítve és okulva tudjunk építkezni, hogy bizakodva várhassuk a majdani jövőt, hiszen: *Mélységes mély a múltnak kútja...*⁵ - amint a tragikus sorsú Sárközi György⁶ „magyarította” Thomas Mann⁷ szavait.

Az az út, amely odáig vezetett, hogy a 2000. esztendőben, a Magyar Köztársaság hivatalosan is akkreditált egyetemévé lett – az Országgyűlés által hozott 1999. évi LII. törvény I. fejezet, (3) b); valamint a Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB) 2000/4/V/1. sz. határozata alapján⁸ – intézményünk, az Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem (OR-ZSE), több időszakot, „idők” egymásutánjait íveli át.⁹

³ A *Tanah* szó egy rövidítés, egy betűszó/notarikon, amelynek feloldása: *Tóra* + *Neviim* + *Ketuvim* = Tan/Mózes öt könyve + Proféták + Iratok, vagyis a Biblia protestáns kánon (ún. „palesztinai kánon”) által „Öszövetségként” számon tartott része.

⁴ Zsoltárok XXXI, 16.

⁵ <http://mek.oszk.hu/03600/03655/html/01.htm> -2017.08.01.

⁶ Sárközi György: 1899-1945.

⁷ Thomas Mann: 1875-1955.

⁸ <https://mkogy.jogtar.hu/?page=show&docid=99900052.TV> -2017.08.01.

⁹ Az Országos Rabbiképző Intézet történetéről, általánosságban:

- Bánóczi József összeáll.: Az Országos Rabbiképző Intézet első évtizedének története. In: *A Budapesti Országos Rabbiképző Intézet X. Értésítője az 1886/87-iki Tanévről*. Athenaum-Budapest, 1888. 1-99. old.
- Dr. Benoschofsky Imre: Emlékek a Szemináriumból. In: Scheiber Sándor ed.: *Évkönyv 1970*. Magyar Izraeliták Országos Képvisellete-Budapest, 1970. 74-105. old.
- Dr. Blau Lajos: *Adalékok a Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet történetéhez. Az Intézet fennállása negyvenedik évfordulója ünnepére (1877. október 4–1917. október 4)*. Különlenyomat a *Magyar-Zsidó Szemle* 1917. évi évfolyamából. Kohn M.-Vác, 1917.
- Dr. Blau Lajos és Dr. Klein Miksa: *EMLÉKKÖNYV A FERENC JÓZSEF ORSZÁGOS RABBIKÉPZŐ INTÉZET ÖTVEN ÉVES JUBILEUMÁRA 1877-1927. I. kötet. A Rabbiképző első 50 éve*. Budapest, 1927.
- Dr. Büchler Sándor: A zsidó reform úttörői Magyarországon. In: *MAGYAR-ZSIDÓ SZEMLE XVII. évf. / 1900*. 106-119. old.
- Carmilly-Weinberger, Moshe ed.: *The Rabbinical Seminary of Budapest 1877-1977. A Centennial Volume. Studies in its History and its Scholarly Record*. Sepher-Hermon Press, Inc. for The Alumni Association of the Rabbinical Seminary of Budapest. New York, 1986.
- Frojimovics Kinga-Komoróczy Géza-Pusztai Viktória-Stribik Andrea: *A zsidó Budapest II. Városháza – MTA Judaisztikai Kutatócsoport-Budapest*, 1995. 302-316. old.
- Frojimovics Kinga: Az Országos Rabbiképző Intézet felállítása körüli viták az 1870-es években. In: *Uó: Szétszakadt történelem. Zsidó vallási irányzatok Magyarországon 1868-1950*. Balassi-Budapest, 2008. 90-96. old.

Prof. Dr. Oláh János, PhD.

A Rabbiképző múltja, jelene és jövője The Past, the Present and the Future of the Rabbinical Seminary

Az időszakok, az igazgatók, főigazgatók és a rektor „idői”.

Bloch Mózes (משה אריה בלאך)¹⁰, az „Országos Rabbiképző-Intézet elnöke”¹¹ – miként az sírkövén¹², a Salgótarjáni utcai temetőben olvasható – az első, kinek az *ideje*

-
- Gábor György et al.: "A tanítás az élet kapuja" / *Tanulmányok az Országos Rabbiképző Intézet fennállásának 120. évfordulója alkalmából.* Országos Főrabbi Hivatal-Budapest, 1999.
 - Gonda László: *A zsidóság Magyarországon 1526-1945.* Századvég-Budapest, 1992. 137-141. old.
 - Dr. Guttmann Mihály, Dr. Löwinger Sámuel, Guttmann Henrik, Wertheimer Adolf: *A Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet hatvan éves jubileuma.* Budapest, 1937.
 - Dr. Hirschler Imre: A Rabbiképző Intézet előtörténetéhez. In: *Magyar-Zsidó Szemle LVIII. évf. / 1941.* 155-160. old.
 - Kecskeméti Lipót: Az országos rabbiképző intézet. In: *IMIT Évkönyv - 1903.* Budapest, 1903. 32-44. old.
 - Dr. Kohlbach Bertalan: AZ ORSZÁGOS RABBIKÉPZŐ-INTÉZET ELSŐ DEKÁSZÁBÓL. In: *IMIT Évkönyv - 1918.* Budapest, 1918. 66-88. old.
 - Kühner, Claudie: A zsidó tudományok fellegvára. Az Országos Rabbiképző Intézet rövid története. In: *Valóság. 1991. 11. szám.* 121-125. old.
 - Dr. Samuel Löwinger ed.: *Seventy Years. A tribute to the seventieth anniversary of the jewish theological seminary of hungary / sic/ (1877-1947).* Budapest, 1948.
 - Oláh János: A magyarországi zsidó tudomány nagyjai-atyjai: Néhány mondat a Rabbiképző első három rektoráról (Bloch, Bacher, Blau). In: *MAGYAR-ZSIDÓ SZEMLE. Új folyam, 3. szám,* 2006. MTA – OR-ZSE Zsidó Vallástudományi Kutatócsoport és az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem-Budapest, 2006. 91-103. old.
 - Oláh János: A Szentírás oktatása a Rabbiképző múltjában és jelenében. In: *OR-ZSE Évkönyv 2001 – 2003.* Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem-Budapest, 2003. 35-48. old.
 - Oláh János: „Négy oszlop...” Az Országos Rabbiképző Intézet első négy rektora. In: *Keresztény - Zsidó Teológiai Évkönyv 2008.* Dálnoki Média Kft-Budapest, 2008. 207-224. old.
 - Roth, Ernst: Zum 100-jährigen Bestehen der Landesrabbinerschule in Ungarn. In: *Udim. Zeitschrift der Rabbinerkonferenz in der Bundesrepublik Deutschland, 7/8.* Frankfurt am Main, 1977/78. 109-137. old.
 - Scheiber Sándor: A magyar zsidóság szellemi élete a századfordulótól. In: *Uó: Folklor és tárgytörténet (Teljes kiadás).* Makkabi-Budapest, 1999. 1039-1040. old.
 - Schill Salamon: *A Budapesti Országos Rabbiképző Intézet története.* Budapest, 1896.
 - Schweitzer József: Der Budapester Rabbinerseminar. Der Platz des Rabbinerseminars in der jüdischen Wissenschaft. In: von Julius Carlebach Hrsg.: *Wissenschafts des Judentums. Anfänge der Judaistik in Europa.* Wissenschaftliche Buchgesellschaft-Darmstadt, 1992. 74-85. old.
 - Tamási Györgyi: Zsidó szellemi élet Magyarországon 1945 után / Az oktatás. In: Lendvai L. Ferenc-Sohár Anikó-Horváth Pál ed.: *Hét évtized a hazai zsidóság életében.* MTA Filozófiai Intézet-Budapest, 1990. 269-300. old.
 - Ujvári Péter ed.: *Zsidó lexikon.* A Zsidó lexikon kiadása-Budapest, 1929. 668. old.
 - Dr. Wellesz Gyula: Az Országos Rabbiképző Intézet története. In: *MAGYAR-ZSIDÓ SZEMLE XIII. évf. / 1896.* 256-260. old.

¹⁰ Bloch Mózes: 1815-1909.

¹¹

https://www.google.hu/search?safe=active&client=firefox-b&biw=1366&bih=612&tbm=isch&sa=1&q=bloch+m%C3%B3zes&og=bloch+m%C3%B3zes&gs_l=psy-ab.12...28177.29732.0.32785.8.8.0.0.0.157.1160.0j8.8.0....0...1.1.64.psy-ab..0.0.0.YngbKES1Dsw#imgrc=y13EctBYrQdzcM: -2017.07.30.

¹²

<http://www.fszek.hu/sirkert/album/Zsid%C3%B3%20temet%C5%91k/Bp.,%20VIII.%20SALG%C3%93TARJ%C3%>

Prof. Dr. Oláh János, PhD.

A Rabbiképző múltja, jelene és jövője The Past, the Present and the Future of the Rabbinical Seminary

meghatározó volt Intézményünk történelmében. 30 éven át, 92 éves koráig, 1907-ig vezette, 1877-es megalakulásától, az akkori szóhasználattal a „*Rabbinerseminar*”.¹³

Bernstein Bélát,¹⁴ a tanítványt, a mártírhalált halt nyíregyházi főrabbi szavait idézván: „*Ő maga teljesen a régi kor iskoláját járva szilárdan gyökerezett a múltban, de komoly eltökéltséggel egyezsége lép a jelennel és elfogadja a küzdelmet a jövő érdekében. (...) Iránya természetesen nem lehetett más, mint - ha szabad úgy neveznem - a haladó conservativizmus, azaz, mint a Rabbiképző templomának avatásakor mondá: az isteni tan világosságát a tudomány világosságával egyesíteni, amelyek fölött a jámborság és istenfélelem fénye ragyog.*”¹⁵

Bacher Vilmoshoz (בנימן זאב באכער),¹⁶ a második meghatározó **időszak** kötődik, bár igazgatóként csak 6 év adatott neki, 1907-től, haláláig, 1913-ig. Tanárként azonban a megalakulástól kezdve, 36 éven át tanította-nevelte rabbik generációit.

„*Bacher eredeti lángelme volt -e?*” Tette fel a kérdést Heller Bernát,¹⁷ a tanítvány – ő maga is jelentős tudós¹⁸ –, majd ekként válaszolt: „*Ha igaz, hogy a feladatot a lángelme meglátja, a tehetség megoldja, akkor Bacher Vilmos lángelméjének valóban komoly a foglalkozása: ő az új feladatokat nemcsak meglátta, hanem hozzá is fogott a megoldásukhoz, s Isten kegyelmével nagyrészt maga meg is oldotta.*”¹⁹

[81NI%20%C3%9ATI%20NEOL%C3%93G%20ZSID%20EMET%20A%20temet%C5%91%20K%C3%B6zpontja%20%C3%A9s%20d%C3%ADszhelyei/Bloch%20M%C3%B3zes/index.html#2.jpg](http://www.jewishencyclopedia.com/articles/9059-judisch-theologisches-seminar-franckelscher-stiftung) -2017.08.11.

¹³ A szeminárium (seminarium) latin szó, „veteményeskertet” jelent alapértelmenben, ebből alakult ki a katolikus papnevelde „szemináriumként” történt elnevezése, és lett zsidó részről is, német nyelvterületen, a modern alapokon álló „rabbiképzők” elnevezése, például a Jüdisch-Theologische Seminar, amely 1854-1938 között működött Breslauban (Lásd, pl.: <http://www.jewishencyclopedia.com/articles/9059-judisch-theologisches-seminar-franckelscher-stiftung> -2017.08.01). 1873-tól Berlinben is képeztek modern alapokon álló, de ortodox rabbikat a Rabbinerseminar für das orthodoxe Judentum intézményben, 1938-ig (Lásd, pl.: <http://www.jewishencyclopedia.com/articles/12498-rabbiner-seminar-fur-das-orthodoxe-judentum> -2017.08.01).

¹⁴ Bernstein Béla: 1868-1944

¹⁵ Bernstein Béla: Bloch Mózes. In: Magyar-Zsidó Szemle XII. évf. - 1895. 67. old.

¹⁶ Bacher Vilmos: 1850-1913.

¹⁷ Heller Bernát: 1871-1943.

¹⁸ Munkásságának főterületei: összehasonlító irodalomtörténet, folklór, mesekutatás. Talmudi és midrási mesék irodalmi vonatkozásaival foglalkozó tanulmányai, irodalomtörténeti értekezései, pedagógiai cikkei stb. a legelőkelőbb hazai és külföldi folyóiratokban jelentek meg.

¹⁹ Heller Bernát: *Bacher Vilmos*. Zsidó Plutarchos II. Népszerű zsidó könyvtár 19. Budapest, 1927. In: Kőbányai János szerk.: *Bacher Vilmos: Szentírás és zsidó tudomány*. Múlt és Jövő-Budapest, 1998. 186. old.

Prof. Dr. Oláh János, PhD.

A Rabbiképző múltja, jelene és jövője The Past, the Present and the Future of the Rabbinical Seminary

Blau Lajosé (יהודה אריה בלוי),²⁰ a harmadik **időszak**, 1914-től 1932-ig. Ő volt az első, ki tanítványból igazgatóvá lett, és őt követően mindmáig ez volt a gyakorlat.

*„Személyének varázsa, életének példaadása, jellemének tisztasága, tudományos munkásságának lenyűgöző nagysága élő valóságként hat tanítványainak százaira hazánkban és külföldön. Papok a szószéken, pedagógusok a katedrán, tudósok az íróasztaluk mellett az Ő szellemétől ihletve fogják végezni szent feladatukat. Emléke iránymutató marad a magyar zsidó szellemtörténetben.”*²¹- írta róla Löwinger Sámuel,²² a tanítvány, ki majd szintén igazgatóvá lesz.

A következő **időszak** Guttmann Mihályhoz (יהיאל מיכל גוטמן),²³ kötődik, 1933-tól, haláláig, 1942-ig. Guttmann a breslauer²⁴ Jüdisch-Theologisches Seminar²⁵ vezetőtanára is volt 11 éven át, közben, 1925-ben ő kezdte és alapozta meg a majdani Izrael földjén a Talmud²⁶ modern alapokra helyezett oktatását, az akkor megnyílt jeruzsálemi Héber Egyetemen,²⁷ majd egy szemeszter tanítás után visszatért a breslauer Rabbiképzőbe, ahonnan a pesti Rabbiképző hívta tanárának és igazgatójának. Az oktatás, tanítás mellett irodalmi munkássága²⁸ két nagy területen hozott létre – még torzóban maradván is – maradandót: a talmudi kor irodalmának feldolgozása és rendszerezése; valamint az apologetikai célzatú filozófia-teológia tárgyköreiben.

Löwinger Sámuel (דוד שמואל לאווינגר) követte Guttmant 1943-tól. Ő a magyar zsidóság többsége elpusztításának és a vallásellenesség kezdetének **idejében** igazgatta Intézményünket 1950-ig, alijázásáig.

²⁰ Blau Lajos: 1861-1936.

²¹ Dr Löwinger Sámuel: Dr Blau Lajos élete és irodalmi munkássága. (In: IMIT Évkönyv. 1936, 56-57. o.)

²² Löwinger Sámuel: 1904-1980.

²³ Guttmann Mihály: 1872-1942.

²⁴ Ma: Wrocław – Lengyelország. E németországi város Magyarországon használatos elnevezése akkoriban: Boroszló.

²⁵ Lásd, pl.: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/juedisch-theologisches-seminar-breslau> és <http://sammlungen.ub.uni-frankfurt.de/cm/periodical/titleinfo/2720904> -2017.08.11.

²⁶ A *Talmud* héber szó jelentése: tanulás, tanítás. A *Talmud*ban benne van a posztbiblikus kor zsidóságának egész való élete. A *Talmud*ot olvasva látható, hogy mint lesz a gondolat törvénné (*háláhá*), előttünk van a kiinduló alap: a *Tórából* (Mózes öt könyve) levezetett törvény (*Misna*), majd a törvénné válás meghozatali vitájának, diskurzusának jegyzőkönyve (*Gemará*). De megtalálható a *Talmud*ban, hasonló kvantitatív helyet foglal el az *ágádai* rész, a posztbiblikus kor zsidóságának etikája, a Biblián alapuló költészete, filozófiája, mindene. A *Talmud*ról bővebben, pl.: Dr. Blau Lajos: *A Talmudról*. (Gabbiano Print Kft.-Budapest, 2006) /Magyar Zsidó Tudományok 2. kötet/.

²⁷ <http://new.huji.ac.il/> -2017.08.11.

²⁸ Alexander Scheiber: List of Writings of Prof. Michael Guttmann. In: *Jewish Studies in Memory of Michael Guttmann. I.* Edited by Samuel Löwinger. Budapest, 1946. XXXIII-L. old.

Prof. Dr. Oláh János, PhD.

A Rabbiképző múltja, jelene és jövője The Past, the Present and the Future of the Rabbinical Seminary

"Az ő fáradhatatlan munkásságának és szervező tehetségének köszönhető, hogy a rabbiképző intézet Kelet-Európa egyetlen szemináriuma romjaiból új életre kelt, s ismét eleven tudományos élet vette kezdetét. A maga személyében is gyarapította intézetünk tudományos tekintélyét szerkesztői munkájával és kézirat publikációival."²⁹ - írta róla Schmelzer Hermann Imre,³⁰ Rabbiképzőnk legidősebb, élő tanítványa.

1950 és 1956 között, évenkénti rotációban vezették intézményünket Scheiber Sándor (אלכסנדר שייבר)³¹ és Róth Ernő (אברהם נפתלי צבי רוט)³².

Róth Ernő, a zsidó jog, a háláhá³³ elismert tekintélye volt. 1956-ban Németországba távozott.

1956-tól Scheiber Sándor egyedül "kormányozta" és tartotta meg Közép- és Kelet-Európa egyedüli rabbiképzőjét. „Neve, személyisége, megkerülhetetlen, valóságos fogalomvá vált, itthon és külföldön egyaránt.”³⁴ - írta Schőner Alfréd,³⁵ a tanítvány és későbbi utód.

Scheiber halálát követően, 1985-től, Schweitzer József (יהודה שוויצר)³⁶ lett a főigazgató. Az ő *ideje* alatt indult meg a judaisztika tanárok és zsidó közösségszervező (szociális munkások) képzése, az Intézet épületének és könyvtárának részleges rekonstrukciója. Ő maga mondotta egy interjúban: „Nem a saját érdememből, hanem a kor szörnyű követelményeinek következtében lett belőlem szemináriumi tanár és igazgató, holott itten sokkal kiválóbb és nagyobb elődök ültek. De hát bimkajm se-én is, histadel.”³⁷³⁸

²⁹ Idézi: Schmelzer Hermann Imre: Élet a falak mögött, emlékek a Rabbiképzőből (1951–1956). In: Oláh János szerk.: *100 ÉVE SZÜLETETT SCHEIBER SÁNDOR*. Emlékkötet (Gabbiano Print Nyomda és Kiadó Kft., Budapest 2014) 200. old.

³⁰ Schmelzer Hermann Imre: 1932-

³¹ Scheiber Sándor: 1913-1985.

³² Róth Ernő: 1908-1991.

³³ A *háláhá* héber szó jelentése: vallási törvény, törvényi rendelkezés. Lásd, pl.: Benjamin De Vries and Louis Jacobs. "Halakhah". In: Ed. Michael Berenbaum and Fred Skolnik: *Encyclopaedia Judaica. 2nd ed. Vol. 8*. Detroit: Macmillan Reference USA, 2007. 251-258. Gale Virtual Reference Library. Web. 10 May 2015.
<http://go.galegroup.com/ps/i.do?id=GALE%7CCX2587508206&v=2.1&u=imcpl1111&it=r&p=GURL&sw=w&asid=e524740f85e5aef057c92eb3ab956db3> -2017.02.10.

³⁴ Schőner, A.: The Blazing Torch of the Torah in Hungary. In: Hidvegi, M. ed.: *Alexander Scheiber and the bibliography of his writings*. (OR-ZSE, Budapest 2013) XII.

³⁵ Schőner Alfréd: 1948-

³⁶ Schweitzer József: 1922-2015.

³⁷ „ובמקום שאין אנשים, השתדל להיות איש.” - Olyan helyen, ahol nincs férfi, törekedj (férfinak lenni).” - *Misna, Ávot* II,5.

Prof. Dr. Oláh János, PhD.

A Rabbiképző múltja, jelene és jövője The Past, the Present and the Future of the Rabbinical Seminary

Schweitzer József, nyugalmazott országos főrabbi és az Országos Rabbiképző Intézet nyugalmazott főigazgatója lett az OR-ZSE első díszdoktora, amelyet 90. születésnapjának köszöntésén,³⁹ ünnepélyesen adtuk át.

1998-tól, immár 19 éve tart Schőner Alfréd (יואל אפרים דוב שוור) *ideje*, 1998-ban lett főigazgató, majd egyetemre válásunk után rektor. Őreá várt az a feladat, hogy a magyarországi főiskolákkal és egyetemekkel szemben támasztott akkreditációs elvárásoknak megfelelően szervezze meg, „építse fel” az egyetemet. Megtörtént.

A jelenben, 2017-ben, fennállásunk 140. esztendejében Egyetemünk felépítése a következő:

Az Egyetemnek egy kara van, amelyben az alábbi szervezeti egységek működnek:

- Judaisztika Tanszék;
- Liturgia Tanszék;
- Művelődéstörténet Tanszék;
- Szentírás és Talmudtudomány Tanszék;
- Szociális munka és Társadalomtudomány Tanszék;
- Történelem Tanszék;
- Nyelvi Lektorátus.

Az Egyetem doktori iskolája:

- Zsidó Vallástudományi Doktori Iskola.

Az oktatást segítő szervezeti egységek:

- Egyetemi zsinagóga;
- Egyetemi Könyvtár (Zsidó Könyvtár és Dokumentációs Központ).

Az Egyetem hivatalai:

- Rektori titkárság;
- Tanulmányi osztály;
- Pénzügyi, gazdasági és személyzeti csoport;

³⁸ Biró Tamás: „A szívnek van két rekesze” Interjú Schweitzer József professzorral a neológjáról. 2012. május. In: Koltai Kornélia szerk.: „A szívnek van két rekesze” *Tanulmánykötet prof. Dr. Schweitzer József tiszteletére 90. születésnapja alkalmából.* (L’Harmattan – Magyar Hebraisztikai Társaság, 2012) 27. old.

³⁹ <http://www.or-zse.hu/hirdetes/sveicerdiszdoktori2012.htm> -2017.08.11.

Prof. Dr. Oláh János, PhD.

A Rabbiképző múltja, jelene és jövője The Past, the Present and the Future of the Rabbinical Seminary

- Gondnokság.

Az Egyetem működteti az akkreditált OR-ZSE Nyelvizsgaközpontot, 2002-től, amely államilag akkreditált vizsgahely modern héber- és bibliai héber nyelvekből.

Egyetemünk egy képzési területen (hitéleti), több szakon folytat alap-, valamint mesterképzést, szakirányú továbbképzést; továbbá a hittudományok tudományterületen jogosult doktori képzésre és doktori fokozat odaítélésére.

Jelenleg a következő szakokon folyik oktatás:

- rabbiképző szak (MA) – 1877-től;
- zsidó kultúratörténet szak (MA) – 2007-től (1998-tól zs. művelődéstörténet szak);
- rabbihelyettes szak (BA) – 2006-tól;
- judaisztika szak (BA) – 2006-tól (1989-től judaisztikatanár szak, Izraelből induló kezdeményezésre, a Midreshet Yerushalayimmal közös képzésben);
- zsidó közösség-szervező szak (BA) – 2007-től;
- felekezeti szociális munkás szak (BA) – 2006-tól (1995-től zsidó közösségi szociális munkás, majd zsidó szociális munkás szak);
- zsidó liturgia szak (BA) – 2007-től (1998-től zsidó liturgiátörténet szak)
- kántorképző szak (szakirányú továbbképzés) – 1998-tól;
- Zsidó Vallástudományi Doktori Iskola (PhD) – 2003-tól.

Ez év augusztusában 144 beiratkozott hallgatónk volt, ehhez jött még 54 felvett hallgató, így, egy híján 200 hallgatónk van a 2017/18-as tanévünk, a 140. tanévünk kezdetén.

Hallgatóink oktatását, képzését 43 teljes- és részmunkaidős-; valamint 31 óraadó oktató végzi e 140 éves falak között.

Kedves Vendégeink!

Sok minden tény, adatot ismertethetnék még Egyetemünkkel kapcsolatban, hiszen „mértek” már bennünket a három akkreditációs vizsgálat során, sokoldalúan, de úgy gondolom és hiszem, hogy hallgatóink véleménye, az ő meglátásaik legalább annyira fontosak jelen időnkőről, mint a „különféle felettes szervek mérés-féleségei”, kimutatásai; valamint a közvélemény-formáló szereppel bíró, de objektívnek nem mondható „autszájderek” vélekedései.

Prof. Dr. Oláh János, PhD.

A Rabbiképző múltja, jelene és jövője The Past, the Present and the Future of the Rabbinical Seminary

Több éve már, így az elmúlt tanévvégén is, egy külsős, független szakértő,⁴⁰ anonim kérdőíveken gyűjtötte össze hallgatóink véleményét a képzésről és egyetemünkről.

A KHV (Képzés Hallgatói Véleményezése) kiértékeléséből idézek, szó szerint: „A képzésre vonatkozó értékelések alapján a hallgatók meglehetősen jó színvonalúnak találták a képzést, amire járnak. Nem volt olyan értékelési szempont, amelyre az adott válaszok átlaga az 1-től 5-ig tartó skálán (amelynek elméleti közepe a 3-as érték) közepes vagy annál rosszabb értéket mutatott volna. A különböző szakokon leginkább az elméleti ismeretek mennyiségével elégedettek a hallgatók, de magas arányú egyetértés mutatkozott a tudományterület megfelelő lefedettségében is.”

Az OMHV (Oktatói Munka Hallgatói Véleményezése) kiértékeléséből idézek, szó szerint: „Fontosnak tartjuk megemlíteni, hogy az össz-egyetemi értékelés alapján az OR-ZSE hallgatói kiemelkedően elégedettek oktatóikkal a felsorolt szempontok mentén. Jól mutatja ezt az egyes kérdésekre adott válaszok átlaga (...) minden egyes szempontnál az átlag a 4-es érték felett van, sőt, a legalacsonyabb átlag értéke 4,3! Ha az iskolai osztályoknak megfelelő jelentéssel ruházzuk fel az 1-től 5-ig tartó skála értékeit, akkor ez azt jelenti, hogy minden szempont mentén legalábbis „jó”, de még inkább „jeles” minősítésűnek tartják az oktatók teljesítményét.”

Hallgatóink írták...

Eljutottunk a jelenhez.

Egy picivel ezelőtt a múltból szóltam, amint a zsoltáros-költő írta:

. דור אחרון בנים יולדו יקמו ויספרו לבניהם למען ידעו . *Hogy megtudja a jövő nemzedék, a fiak, akik születnek, hogy felkeljenek és hirdessék azokat fiaiknak.*⁴¹

A múltbéli események a jelen okaiként definiálhatóak a keleti időszemléletben. A jövő...? A jövő mindazon események időpontját tartalmazza, amelyekre a jelenben zajló történések hatást gyakorolhatnak. Nem ismerhetjük hát a jövőt, elképzelésünk lehet, kell hogy legyen „jövőképünk”, de ezek jórésztben vágyak és óhajok, nem csak tőlünk függ.

Tesszük a dolgunkat, a tanulni kívánó és tudásra szomjazó hallgatóink igényeinek igyekezőnk eleget tenni, napról-napra, minden időben, a jövőben is, bízva az „ilyen-olyan körülmények” jobbra fordulásában, és Isten segédelmében.

⁴⁰ Dr. Koltai Júlia, az ELTE Társadalomtudományi Kar Társadalomkutatások Módszertana Tanszék adjunktusa.

⁴¹ Zsoltárok LXXVIII,6.

Prof. Dr. Oláh János, PhD.

**A Rabbiképző múltja, jelene és jövője
The Past, the Present and the Future of the Rabbinical Seminary**

A midrás⁴² írja:

Egy ember, napról-napra kiment a tengerpartra, és ott, a partra sodródott halacskákat visszadobálta a vízbe.

Kérdezték tőle: Miért csinálod ezt? Milliárdnyi hal van a tengerben, mit számít a te cselekedeted?

Az ember így válaszolt: Annak az egynek számít...⁴³

A jövőben is lesznek még „egyek”, „kettők”, „hármak” ...

Köszönöm, hogy meghallgattak, köszönöm megtisztelő figyelmüket!

⁴² A *midrás* héber szó, a keresést, kutatást jelentő (*d'rás*) igeökökből származó főnév. Általában azon zsidó írásmagyarázó irodalmi művek összefoglaló nevéként használjuk, amelyeket a *Tanah* szövegét folyamatosan kutatva és kommentálva írtak. Technikai értelemben a *Tanah* szövegének és a szöveg grammatikai és logikai sajátosságainak figyelmes, meditatív és intertextuális olvasatán alapul. Ez a népi ihletésű irodalom a héber széppróza őisének tekinthető és a midrásirodalom az egyetemes folklorisztika és az összehasonlító irodalomtörténet számára a legenda- és mesemotívumok gazdag tárházát nyújtja. Lásd, pl.: <http://jewishencyclopedia.com/articles/10805-midrash> -2017.03.23.

⁴³ Idézte: Szécsi József: A keresztény-zsidó párbeszédéről. Elhangzott 2009 február 22-én, a Keresztény-Zsidó Társaság kiskunhalasi szimpozionján.